

Our Islands in the Adriatic

Ivo Rubić

Publisher: Matica hrvatska,
Ogranak Matice hrvatske u Zadru
Published in 2017
ISBN 978-953-247-112-0
Size 22 × 16 cm
207 pages
Soft cover
Croatian with English summary
Black-white illustrations
Reviewers: Sonja Podgorelec and
Josip Faričić

Our Islands in the Adriatic, by Prof. Dr. Ivo Rubić, is one of key Croatian scientific works about the islands of the north-eastern Adriatic, or the Croatian island area. In fact, this work marks the beginnings of comprehensive research into the Croatian islands.

In the foreword to the first edition, the author explained how the book came about and his inspiration for writing it. *Our Islands in the Adriatic* was the result of Rubić's realisation that only a few works dealing with Croatian islands existed, written unsystematically in terms of geographical depiction and coverage. Any

information about the north-eastern Adriatic available before 1926, was scattered or buried in books on other topics, where the islands were dealt with only in passing. In 1926, Rubić decided to publish the first short geographic overview of the Croatian islands in the Adriatic Coastguard Almanac (*Almanah Jadranske straže*). Thanks to its excellent reception by the scientific and expert public of the time, he decided to print the work as a separate edition a year later, in 1927. It was a kind of scientific bestseller at the time, and sold out in only four months. A new edition of several thousand copies followed, most of which were distributed among Croatian emigrants. Similarly, the third edition sold out early in 1928. The Directorate of the Adriatic Coastguard then encouraged Rubić to work on the fourth edition of the book, in a regular 48-page format at the end of 1928. This edition also sold out fast, in spite of the respectable print-run for the time. Although the author was invited to re-issue the book in the 1930s, the amplified, more detailed fifth edition, with additional illustrations, tables and updated contents referring to the most recent literature, did not see the light of the day until 1952.

The monograph presented here is the reprint of the fifth edition, which was also the first, amplified, supplemented 1952 edition. The book has 24 chapters (with a foreword, afterword, bibliography, and summary in English), and is 167 pages long. The foreword was written by Grga Novak, a distinguished Croatian archaeologist and historian, an expert on the Croatian islands and a member of the Academy of Arts and Sciences.

In the introduction and first chapter, *Number, Size and Division of Our Islands*, the author gives the number of islands, islets and reefs, their size and surface area in square kilometres, lengths of indented coastline, highest

elevations, populations, and population density per square kilometre. He arranges the islands in four groups: large, middle-sized, small and populated islets, according to their size and shoreline indentation. This is done extremely competently and with great precision. He also places the eastern Adriatic islands by degree of indentation compared to other European islands. Rubić makes use of all the available data, linking it analytically. For many geographers, demographers and sociologists today, these data still form the basic starting-point for contemporary typologies of the Croatian islands, and so are considered to be the book's most important feature.

In the next chapters, Rubić presents the natural-geographical features of the Croatian islands (*Genesis of the Islands, Shapes of the Islands, Rocks and Soil, Climate, Waters, Plant Geography, Zoogeography, Sea and Underwater Island Areas and Relations Between Natural Factors*). He deals in detail with the island populations, settlements and economies in the chapters *Population, Human Beings and Some Natural Island Elements, The Function of Our Islands and Settlements*. In the *Introduction to the Regional Overview of Island Groups and Individual Islands*, the author says he will present "a series of geographic sketches of certain island groups and major islands", their spatial, climatic, hydrographic and anthropogeographical features, in the chapters that follow: *The Western Istrian Island Group, The Kvarner Group of Islands, Characteristics of the Central Dalmatian Islands* (including two subheadings: *The Zadar Island Group and The Šibenik Archipelago*), *The Central Dalmatian Archipelago, The South Dalmatian Island Group, The Islands of the Garganson-Pelješac Sill, and Action and Perspectives to Increase the Prosperity of Our Islands and Conclusion*. The

Naši otoci na Jadranu

Ivo Rubić

Izdavač: Matica hrvatska,
Ogranak Matice hrvatske u Zadru
Godina izdanja: 2017.
ISBN 978-953-247-112-0
Dimenzije 22 × 16 cm
Broj stranica 207
Vrsta uveza: meki
Jezici: hrvatski (engleski sažetak)
Ilustracije: crno-bijele
Recenzenti: Sonja Podgorelec,
Josip Faričić

Knjiga prof. dr. Ive Rubića *Naši otoci na Jadranu* jedno je od temeljnih znanstvenih djela hrvatske znanosti posvećeno temi otoka sjeveroistočnoga dijela Jadrana, odnosno prostoru hrvatskih otoka. Preciznije, rad prof. Rubića predstavlja početak sveobuhvatnog istraživanja prostora hrvatskih otoka.

Kako je nastajala knjiga i što je profesoru Rubiću bio poticaj za njezino pisanje, opisao je sam autor u *Pogovoru* prvog izdanja. Knjiga *Naši otoci na Jadranu* rezultat je Rubićeva uvida o nepostojanju radova koji se bave hrvatskim otocima, odnosno njihova relativno malog broja i svojevrsnog nesustavnog pisanja o, prije svega geografskom prikazu i obuhvatu. Podaci koje se do 1926. moglo pronaći o temi otoka sjeveroistočnog dijela Jadrana bili su razbacani i na svojevrsan način skriveni u knjigama koje se bave nekim drugim temama, cjelinama u kojima su se autori otocima bavili više usputno ili im posvećivali tek manju pozornost. Stoga se prof. Rubić odlučio, po prvi puta, objaviti kratak geografski prikaz hrvatskih otoka još 1926. u Almanahu Jadranske straže. S obzirom na izvrsnu recepciju tog prikaza od tadašnje znanstvene i stručne javnosti, kako to sam navodi, odlučio je tiskati rad kao posebno izdanje do kojeg dolazi godinu kasnije, 1927. godine. Knjiga je u to doba očito bila svojevrsni znanstveni bestseller jer je rasprodana u samo četiri mjeseca,

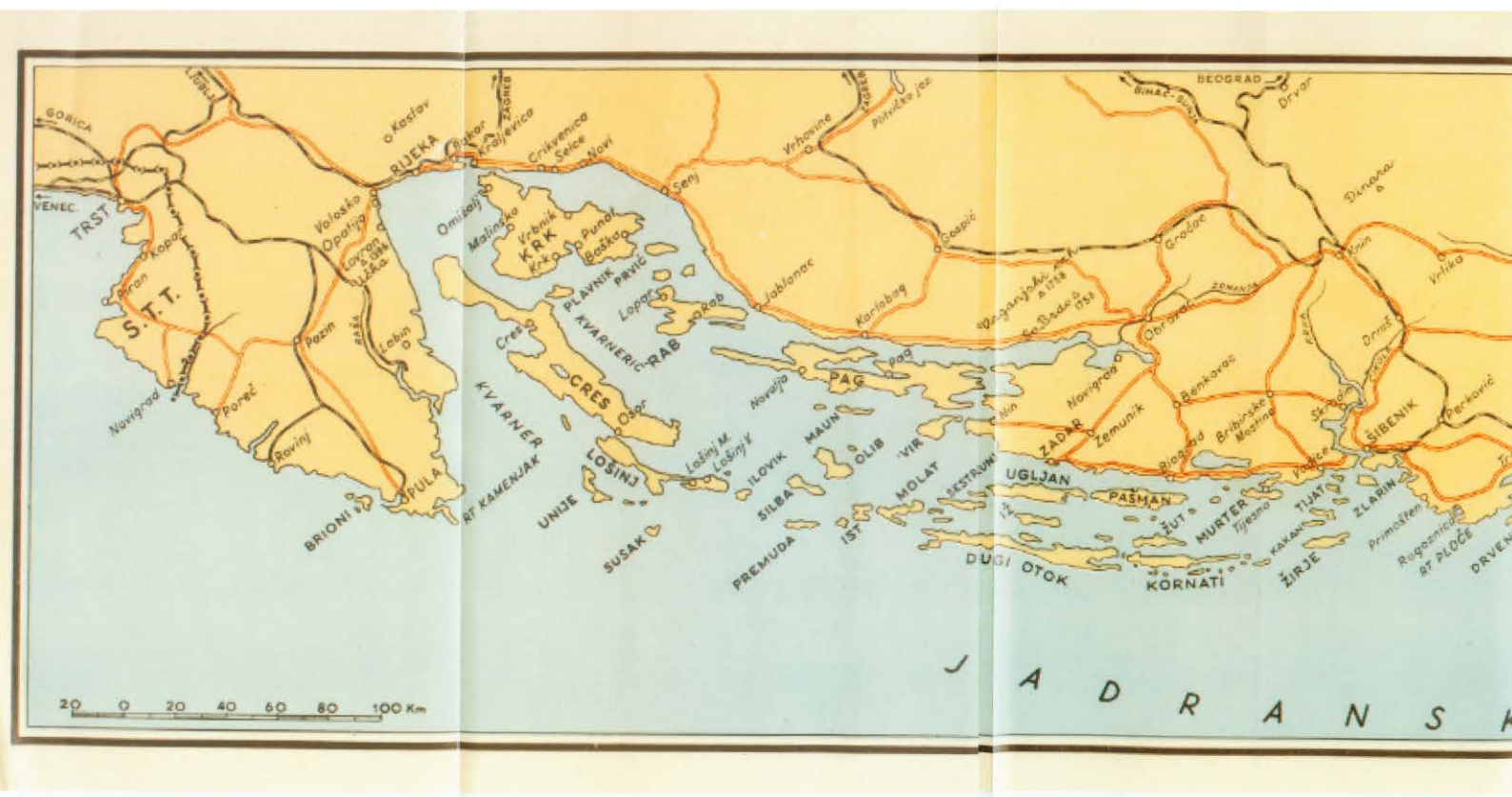
nakon čega je došlo i do sljedećeg izdanja tiskanog u nekoliko tisuća primjeraka, koji su u najvećim dijelom razdijeljeni hrvatskim iseljenicima. Tako je i treće izdanje rasprodano početkom 1928. godine. Uprava Jadranske straže potaknula je prof. Rubića da priredi i četvrto izdanje krajem 1928. koje je izašlo u običnom formatu na 48 stranica. I to je izdanje rasprodano u kratko vrijeme iako je bilo tiskano, u za ono doba, respektabilnoj tiraži. Premda je autor bio pozivan da i u 1930-ima još jednom tiska svoj rad, do znatno proširenog petog izdanja, kako po opremi knjige, ilustracijama, podacima u tablicama, tako i cjelokupnom uključenom sadržaju, korištenjem u to doba najsuvremenije literature, došlo je tek 1952.

Monografija koju ovdje prikazujemo pretisak je upravo tog petog, ali prvog cjelovitog proširenog izdanja iz 1952. Riječ je o djelu koje ima 24 poglavlja (uz predgovor, pogovor, popis literature i rezime knjige na engleskom jeziku) na ukupno 167 stranica teksta originalnog izdanja. Predgovor je napisao ugledni hrvatski arheolog i povjesničar, izniman poznavatelj hrvatskih otoka, akademik Grga Novak.

U *Uvodu*, a onda i dalje u prvom poglavlju pod naslovom *Broj, veličina i razdioba naših otoka* autor navodi broj otoka, otočića i grebena, njihov opseg i površinu u km², duljinu razvedenosti obale, najvišu visinu pojedinog otoka, broj stanovnika i gustoću naseljenosti u km². Pritom, otoke grupira u četiri skupine na velike otoke, srednje otoke, male otoke i naseljene otočiće, vodeći se pritom, prije svega, veličinom njihova opsega i razvedenošću obale. Ujedno, smješta otoke sjeveroistočnog dijela Jadrana po stupnju njihove razvedenosti u odnosu na druga europska otočja. Razdioba otoka po veličini i geografska razdioba napravljeni su iznimno kvalitetno i u najvećoj mjeri precizno. Pritom se Rubić

služi svim dostupnim podacima koje nadahnuto analitički povezuje. I to su za mnoge geografte, demografte, ali i sociologe danas nezaobilazni podaci od kojih polaze pri izradi suvremenih tipologija hrvatskog otočja i koje mnogi smatraju i najvažnijim doprinosom te knjige.

U poglavljima koja slijede, Rubić je znalački prikazao prirodno-geografske značajke hrvatskih otoka (u poglavljima: *Postanak otoka, Oblici otoka, Stijene i tlo, Klima, Vode, Biljnogeografski prikaz, Zoogeografski prikaz, More i podmorje naših otoka* i *Odnosi među prirodnim faktorima naših otoka*). Posebnu pozornost usmjerio je pitanjima otočnog stanovništva, naseljima i gospodarstvu u poglavljima: *Stanovništvo, Čovjek i neki prirodni elementi naših otoka, Funkcija naših otoka* i *Naselja*. U *Uvodu u regionalni prikaz otočja i pojedinih otoka* autor najavljuje „niz geografskih skica pojedinih skupina otočja i važnijih otoka“, njihove prostorne, klimatske, hidrografske i antropogeografske posebnosti u poglavljima koja slijede: *Zapadnoistarska skupina otoka, Kvarnerska skupina otoka, Karakteristika Srednjodalmatinskog otočja* (s dva potpoglavlja: *Zadarska skupina otoka* i *Šibenski arhipelag*), *Srednjedalmatinsko otočje, Južnodalmatinski otočni skup, Otočići na Gargansko-pelješkom pragu*, zatim *Akcije i perspektive za povećanje blagostanja naših otoka* i *Zaključak*. Iz naslova poglavlja moguće je jasno iščitati koliko je široko u svekoliku analizu prostora i načina života stanovništva hrvatskog otočja autor zahvatio baveći se podjednako fizičkim karakteristikama prostora: geomorfologijom, biljnim pokrovom i suodnosom različitih prirodnih čimbenika, ali i društvenim aspektima *otočnosti*: prije svega naseljenošću, utjecajem čovjeka na prostor, specifičnim karakteristikama otočne zajednice pa sve do načina i prijedloga kako povećati kvalitetu života otočnog stanovništva.

chapter titles indicate that the analysis of the entire space and lifestyle of the Croatian islands is wide-ranging and comprehensive, covering physical spatial characteristics, geomorphology, vegetation and the mutual relationships of different natural factors, but also the social aspects of *island life*; population, human influence on the environment, the specific characteristics of island communities, and suggestions of ways and means of improving the quality of island life.

This is followed by the afterword and bibliography, which Rubić says contains "only more important works, as an introduction to those who would like to read more about our islands". The items are grouped according to content as general works, those dealing with geological and morphological examinations, hydrography, oceanography, works on climate, and works on biogeography and anthropogeography. The book ends with a nine-page English summary, which is indicative of its modern approach (considering it was published in 1952) and the author's target readership, including Croatians

abroad, many of whom emigrated from these islands to the USA, Argentina, Chile, and Australia.

The contents of the book are presented clearly in terms of concept and language. Compared to similar editions today, it is modest, with hand-drawn illustrations black-and-white photographs of settlements and islanders, and diagrams and tables.

From the perspective of contemporary knowledge of the islands, some thoughts on the demographic and economic development of the islands are of course outdated. There are also some errors, primarily the estimates of the sizes of island settlements. The author obviously did not apply the same critical approach to all the sources used. Nevertheless, Rubić provides an exceptionally good overview of the physical characteristics of the island area, the lifestyle and quality of life of the island populations, and pioneering reflections on the tourist potential of the Croatian islands.

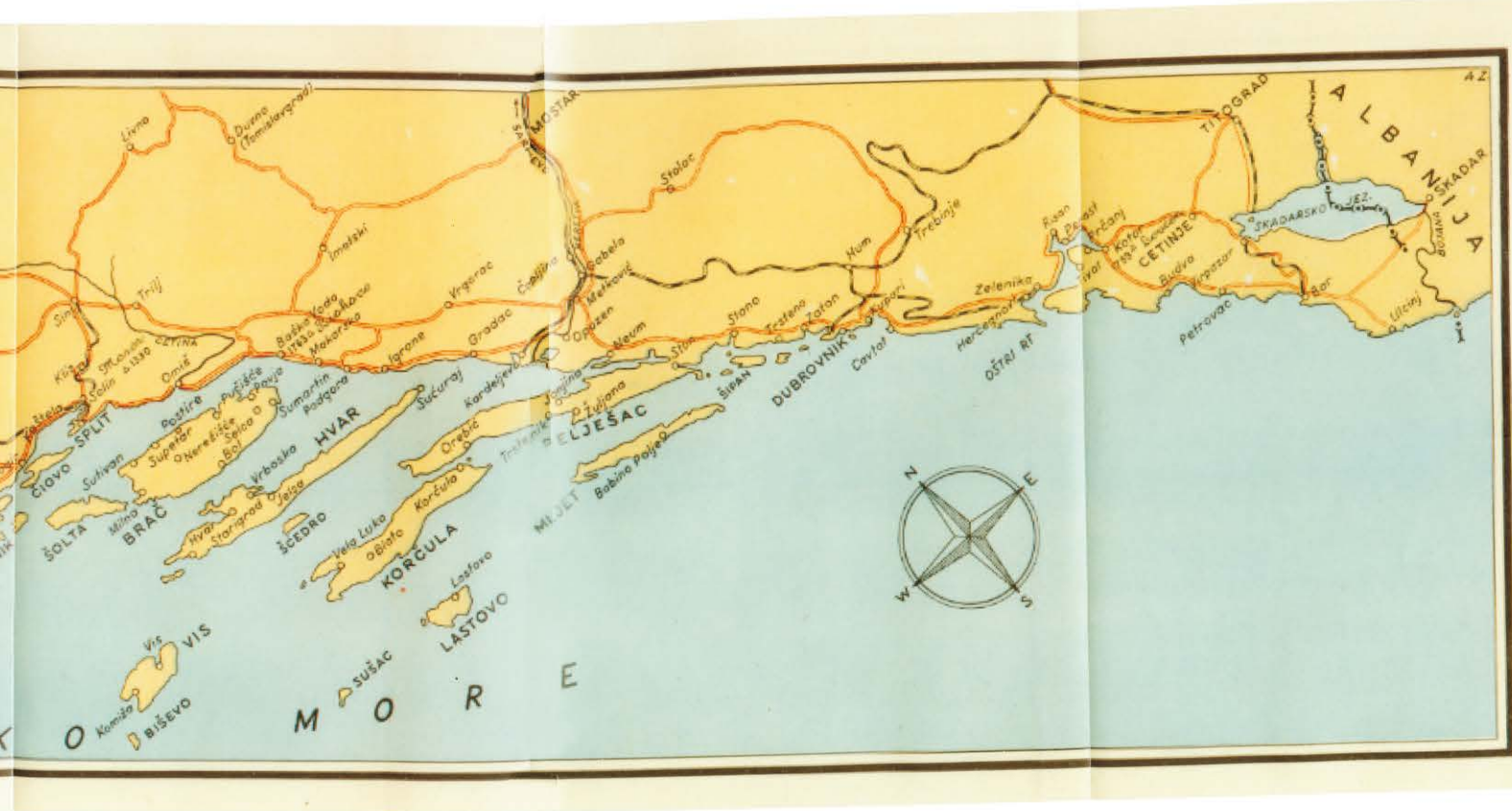
Our Islands in the Adriatic presents essential elementary knowledge of the islands and their populations, and

is one of the basic works on the subject, a crucial source of information on the Croatian archipelago in the first half of the 20th century. It is also fundamental to any longitudinal survey of the Croatian Adriatic islands.

The author is of course a geographer, but he approaches the topic from several angles, including the scientific fields of physical, social and economic geography. Therefore, I would call his approach to the topic of the Croatian islands interdisciplinary, which makes the book feel more modern and interesting.

The book is a sort of small general encyclopaedia of the islands, which forms a starting point for any island researcher, whatever the discipline (geography — physical or social, demography, climatology and other natural sciences, but also sociology, anthropology and other humanities).

Many scientists have affirmed this. For example, Dr. Ivan Lajić, a distinguished Croatian demographer, and connoisseur of bibliographies and sources dealing with the space and population of the Croatian islands (from historical and church sources to

Potom slijede *Pogovor* autora te *Literatura* u kojoj profesor Rubić naglašava da navodi: „tek glavni djela, da budu prva uputa onima, koji bi htjeli još više i specijalnije čitati o našim otocima“, a koja grupira prema sadržaju na opća djela, radove koji se bave geološkim i morfološkim pregledom, područjem hidrografije, oceanografije, radove o klimi te tekstove iz područja biogeografije i antropogeografije. Knjiga završava sažetkom na engleskom jeziku napisanim na devet stranica što također potvrđuje koliko je knjiga *Naši otoci na Jadranu* u to doba, 1952. godine, bila napisana i uređena moderno i u kojoj mjeri je autor namijenio sadržaj knjige kako strancima, tako i hrvatskim iseljenicima, prije svega mnogim otočanima iseljenim u prekomorske zemlje (SAD, Argentinu, Čile, Australiju).

Sadržaj knjige iznesen je jasno u konceptualnom i jezičnom smislu. Knjiga je, uspoređujući je s današnjom opremom sličnih izdanja, relativno skromno opremljena ilustracijama crtanima rukom, crno-bijelim

fotografijama naselja i stanovništva otoka, dijagramima i tablicama.

S pozicija današnjeg znanja o otocima, neka su razmišljanja o demografskom i gospodarskom razvitku otoka, očekivano, zastarjela. U djelu prepoznajemo i pojedine pogreške prije svega u nekim brojčanim procjenama koje se tiču veličine otočnih naselja. Autor je očito odabrao pristup u kojem se nije postavljao jednako kritički prema svim izvorima kojima se koristio pa otuda, pretpostavljamo, i određene greške u procjenama. No unatoč tome, profesor Rubić donosi iznimno kvalitetan pregled fizičkih karakteristika prostora otoka te načina i kvalitete života otočnog stanovništva, kao i svojevrsno pionirsko razmišljanje o turističkom potencijalu hrvatskih otoka.

Knjiga *Naši otoci na Jadranu* predstavlja nužno elementarno znanje o otocima i njihovu stanovništvu, jedan je od temeljnih radova pa prema tome i nezaobilazan izvor podataka o hrvatskom arhipelagu u razdoblju prve polovice 20. stoljeća, jedan od temelja svakog dobrog suvremenog

longitudinalnog istraživanja otoka hrvatskog dijela Jadrana.

Prednja je autor po obrazovanju geograf, teško je pristup temi knjige svrstati u samo jedno znanstveno područje stoga što se Rubić nastoji pro-torom otoka baviti s pozicija fizičke, ali i socijalne i ekonomske geografije. Stoga se, usuđujem se to reći, radi o djelu koje hrvatskim otocima pristupa na svojevrsan način interdisciplinarno, što ovu knjigu u njezinu pristupu čini i danas modernom i zanimljivom.

Riječ je o svojevrsnoj maloj općoj enciklopediji otoka od koje kreće svaki istraživač otočne problematike, bez obzira kojoj disciplini pripada njegov istraživački pristup (geografiji – fizičkoj ili socijalnoj, demografiji, klimatologiji i drugim prirodoslovnim disciplinama, ali i sociologiji, antropologiji i drugim društvenim i humanističkim disciplinama), bez obzira kojom se metodologijom služi i što je cilj njegova istraživanja.

Da je tome tako svjedoče mnogi znanstvenici. Za primjer ću navesti riječi dr. Ivana Lajića, vrsnog hrvatskog

modern statistics), likes to say that he knows “every sentence of Rubić's book” and that he always has it to hand when he writes on any topic related to the islands.

Additionally, one of the reasons for reprinting *Our islands in the Adriatic* and making it available to modern scholarship and the wider public is the fact that some sources and data relied on by the author may be read critically even today.

Again, it is worth highlighting the special value of the parts of the book in which Professor Rubić explains the

geographic division of the Croatian islands, which is a starting-point for discussing the sizes of the Croatian islands, their spatial location, relationship with the coastal centres to which they gravitate, and other topics linked to space and individual islands' correlations, the archipelago as a whole and the relationship between the islands and the mainland.

In the field of nissology, *Our Islands in the Adriatic* is the equivalent of academician Petar Skok's contribution in Croatian linguistics. Skok's work features in the bibliography, in the part

dealing with anthropogeography, particularly *The Slavs and Romanism on the Adriatic Islands (Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima)*.

Finally, the reprint of *Our Islands in the Adriatic* is enhanced by Prof. Josip Faričić in his inspired *Prologue* on the Croatian islands, the work of Professor Rubić and his contribution to the development of Croatian geography, and by Majda Rubić, its editor and initiator, in her closing words.

Sonja Podgorelec ■

Geodesy for Civil Engineers

Amir Mulahusić, Jusuf Topoljak and Nedim Tuno

Another valuable book, *Geodesy for Civil Engineers*, has seen the light of day. This textbook, written in language which can be easily understood, using Roman, Bosnian script, will surely find a place in the libraries of technical faculties in Bosnia and

Herzegovina and further afield. I am sure that when the book's concept began to evolve, its authors were not fully aware of how much self-sacrifice and effort they would need to invest to see it through. Their efforts have been rewarded, because they have produced a textbook which will be read avidly and be of interest to all engaged in engineering, regardless of their field.

The authors of *Geodesy for Civil Engineers* are Admir Mulahusić, Jusuf Topoljak and Nedim Tuno, from the Geodesy Department of the Engineering Faculty of the University of Sarajevo and the Polytechnic University of Zenica. The book was printed in 2017 in Fojnica by Štamparija Fojnica d.d., ISBN 978-9958-639-94-4. It is B5 format (176 × 250 mm) and has 295 pages in a hard cover. The reviewers were Prof. Emeritus Nihad Kapetanović and Prof. Dr. Krištof Oštir. The language revision was performed by Dr. Nehrudin Rebihić.

The book was prepared for publication and illustrated by the authors,

who also designed the cover with Nedim Pešt, a geodetic engineer. This wide-ranging textbook, comprising 12 chapters, provides an insight into almost all areas of geodesy which should be of interest to any civil engineer: the coordinate system, basic geodetic works, basic theories of geodesic measurement, photogrammetry, cartography and remote research, property records, geospatial databases and geoinformation systems, and geodetic tasks in designing, building and using structures. There are lists of the literature, illustrations and tables at the end of the book, which can be obtained from the Polytechnic University of Zenica.

In this age of external packaging, in which little is read but a great deal known, the textbook's scientific basis, accessible writing style and illustrations mean it has an essential value. Therefore I am delighted to recommend it and look forward with the authors to receiving the first feedback from experts.

Zdravko Kapović ■

demografa, koji kao izniman poznavatelj literature i izvora koji se bave prostorom i stanovništvom hrvatskih otoka (od povijesnih izvora, crkvenih izvora /matica/ do suvremenih statističkih podataka) voli reći da: „zna svaku rečenicu Rubićeve knjige i da mu je ona uvijek u rukama kada piše o bilo kojoj temi vezanoj uz otoke“.

Uz sve navedeno, jedan od razloga zašto je bilo potrebno da monografija *Naši otoci na Jadranu* bude ponovno tiskana i dostupna suvremenoj znanosti, ali i široj javnosti, jest i činjenica kako bi neke izvore i podatke na koje se oslanja autor mogli danas čitati i kritički.

Još jednom treba istaknuti posebnu vrijednost dijelova knjige u kojima profesor Rubić razrađuje geografsku razdiobu hrvatskih otoka od koje i danas polaze istraživači kada raspravljaju o veličini hrvatskih otoka, njihovoj smještenosti u prostoru, odnosu prema obalnim središtima kojima gravitiraju i drugim temama vezanim uz prostor i suodnos otoka pojedinačno, otočja kao cjeline i odnosa između otoka i priobalja.

Djelo profesora Rubića *Naši otoci na Jadranu* u području nisologije predstavlja doprinos koji za hrvatsku lingvistiku, predstavlja rad akademika

Petra Skoka, a kojeg u popisu literature posebno ističe i Rubić, točnije za područje antropogeografije posebice njegov rad *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*.

I na kraju, pretisak knjige *Naši otoci na Jadranu* obogaćuju riječi prof. Josipa Faričića, u nadahnutu napisanom *Proslavu* o hrvatskim otocima, radu profesora Rubića i njegovu doprinosu razvoju hrvatske geografije, te *Završna riječ* urednice i idejnog pokretača ponovljenog izdanja, Majde Rubić.

Sonja Podgorelec ■

Geodezija za građevinske inženjere

Admir Mulahusić, Jusuf Topoljak i Nedim Tuno

"Svjetlo dana" ugledala je još jedna vrijedna knjiga iz geodezije „Geodezija za građevinske inženjere“. Taj udžbenik, pisan razumljivim jezikom, latiničnim, bosanskim pismom, sasvim sigurno će naći svoje mjesto u svim knjižnicama tehničkih fakulteta na području Bosne i Hercegovine, a i šire. Siguran sam da na samom početku rađanja ideje o nastanku tog udžbenika, naši "zanesenjaci" nisu bili svjesni koliko odricanja i truda treba da se realizira njihova zahtjevna ideja. Trud im se isplatio jer je napisan udžbenik koji će se čitati s pozornošću i biti zanimljiv svima onima koji se, kroz bilo koje aktivnosti, bave graditeljstvom.

Autori udžbenika "Geodezija za građevinske inženjere" su Admir Mulahusić, Jusuf Topoljak i Nedim Tuno s Odjela za geodeziju Građevinskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu i Politehničkog fakulteta Univerziteta u Zenici. Knjiga je tiskana 2017. godine u Fojnici, "Štamparija Fojnica d.d.", ISBN 978-9958-639-94-4. Format knjige je B5 (176×250 mm), tvrdog je uveza

i ima 295 stranica. Recenzenti knjige bili su prof. emeritus Nihad Kapetanović i prof. dr. sc. Krištof Oštir, dipl. inž. fiz. Udžbenik je lektorirao dr. sc. Nehrudin Rebihić.

Knjigu su za tisak pripremili i izradili ilustracije u njoj sami autori, Admir Mulahusić, Jusuf Topoljak, Nedim Tuno. Oni su, zajedno s Nedimom Peštom, dipl. ing. geod., uredili i koricu udžbenika. Taj opsežni udžbenik, podijeljen u dvanaest poglavlja, čitatelju pruža uvid u gotovo sva ona geodetska područja koja bi trebala biti zanimljiva svakom građevinskom inženjeru: koordinatni sustavi, osnovni geodetski radovi, osnove teorije geodetskih mjerenja, fotogrametrija, kartografija i daljinska istraživanja, evidencija o nekretninama, geoprositorne baze podataka i geoinformacijski sustavi, geodetski radovi pri projektiranju, izgradnji i eksploataciji građevinskih objekata. Na kraju udžbenika, koji se može nabaviti na Politehničkom fakultetu Univerzitet u Zenici, naveden je popis literature, popis slika i tablica.

Izvodi iz recenzija

"Znanja stečena iz ovog udžbenika omogućuju inženjerima građevinarstva, rudarstva, arhitekture, šumarstva i drugim negeodetima samostalno rješavanje jednostavnijih geodetskih zadataka."

Prof. dr. Nihad Kapetanović
Univerzitet u Sarajevu

"Knjiga opisuje širok raspon područja, kojim se bavi geodezija. Rad je napisan jasno, razumljivo i transparentno, te je originalan i koristan u području geodezije, pogotovo za studente građevinarstva i sličnih disciplina."

Prof. dr. Krištof Oštir
Univerzitet u Ljubljani

U ovom razdoblju ambalaže, u kojem se malo čita, a mnogo zna, znanstvena podloga, dopadljiv stil pisanja i grafička oprema udžbenika, predstavljaju njegovu temeljnu vrijednost. Stoga, s radošću preporučam ovaj udžbenik i s autorima jedva čekam čuti prve stručne odjeke.

Zdravko Kapović ■